

Ашық жиналыстар арқылы өткізілетін қоғамдық тыңдаулар хаттамасы

1. Аумағында қызмет жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал етілетін әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының жергілікті атқарушы органының атауы: **ҚР Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы, Жетібай ауылының «Жетібаймұнайгаз» ӨБ орталық инженерлік-технологиялық қызметінің ғимаратының мәжіліс залында (Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы).**

2. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбы: **«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ «Жетібай кен орнының игеру жобасы» және оған ықтимал әсерлер туралы есеп.**

3. Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар жіберілген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және облыстың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органының (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының атауы. **Қазақстан Республикасы экология және табиғи ресурстар министрлігі «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ РМҚ.**

4. Көзделіп отырған қызметтің орналасатын жері: **ҚР Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы.**

Жетібай кен орнының бұрыштық координаттары

№№	Солтүстік ендік	Шығыс бойлық
1	43033'56''	520 01'39''
2	430 34'59''	520 02'30''
3	430 34'41''	520 03'54''
4	430 33'44''	520 12'42''
5	430 32'18''	520 16'45''
6	430 30'54''	520 16'45''
7	43030'17''	520 12'22''
8	43031'05''	520 07'39''

5. Көзделіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне қатысы бар барлық әкімшілік- аумақтық бірліктердің атауы: **ҚР Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы.**

6. Бастамашысының деректемелері және байланыс деректері: **«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы, 6 шағын аудан, № 1 ғимарат, БСН 990140000483, тел: 8 (7292) 211367, эл.пошта: a.ongarbaev@mmg.kz.**

7. Ықтимал әсерлер туралы есептерді әзірлеушілердің немесе стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептерді дайындау бойынша сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері:

әзірлеуші «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС филиалы «ҚазГЗЖИмұнайгаз», Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы, 35 шағын аудан, 6/1 ғимарат, БСН 180541009170, тел.: 8 (7292) 470-244, e-mail: E.Khamanova@kmge.kz

8. Қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күн, уақыт, орын (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысы өткізілетін күн (күндер) және уақыт):

1) **Қарақия ауданы, Жетібай кентіндегі «Жетібаймұнайгаз» ӨБ Орталық инженерлік-технологиялық қызметінің ғимаратының мәжіліс залында, 2025 жылы 21 тамызда сағат 15,00. Тіркелу уақыты – 14:30-14:50**

2) Онлайн форматта бейнеконференцбайланыс (Microsoft Teams) форматында келесі сілтеме бойынша:

https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NWVhNGEyNDUtNThhOS00N2YzLTk3ZmUtY2RhYzI3MmY1NGI5%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22e4778351-b6a4-4b2f-96ed-267c152630db%22%2c%22Oid%22%3a%225c68ce17-aa16-4141-b754-

c72c3e2e2787%22%7d267c152630db%22%2c%22Oid%22%3a%225c68ce17-aa16-4141-b754-c72c3e2e2787%22%7d

Жиналыс идентификаторы: 478 386 619 367 0 Күпия код: бpу3kW65

9. Бастамашы жіберген сұрату хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдары ұсынған жауап хаттың көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі (**№1 қосымша, 4 бет**).

10. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі (**№2 қосымша, 1 бет**).

11. Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде келесі жолдармен таратылды:

1) Ақпараттық жүйеде: <https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>
№ 01-10/410 15.07.2025 ж. тіркелген

2) жергілікті атқарушы органның (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында: <https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/about?lang=ru>
Жарияланған күні: 15/07/2025

3) қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында:

Маңғыстау облысы газеттері: Газеттің электрондық нұсқасы сканы осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 3-қосымшада ұсынылған

- мемлекеттік тілде: Маңғыстау газеті 15.07.2025 жыл №54 (10454) шығарылым

- орыс тілінде: Огни Мангистау газеті 15.07.2025 жыл № 55 (13205) шығарылым

(газеттегі хабарландырудың атауын, нөмірін және жарияланған күнін көрсету, сондай-ақ газеттің сканерленген титулдық беті мен қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландыру берілген бетті қамтитын сканерленген хабарландыруды қоса ұсыну)

Маңғыстау облысы телерадиоарнасы, эфирлік анықтама осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 3-қосымшада ұсынылған

(теле немесе радио арнаның атауын, хабарландыру жарияланған күнді көрсету, теле немесе радиоарнада жарияланған қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландырудың бейне және аудиожазбасы бар электрондық жеткізгіш қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына қоса тіркелуі (жариялануы) тиіс)

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда, мекенжайы бойынша 2 хабарландыру болды.

Жетібай ауылы әкімдігінде хабарландыру тақтасында және Жетібайдағы халыққа қызмет көрсету орталығының есігінде хабарлама ілінген.

Осы қоғамдық тыңдау хаттамасына фотоматериалдар қоса беріледі (**№5 қосымша, 2 бет**).

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Қатысушылар – 9 адам, оның ішінде:

Хатшылыққа «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС филиалы «ҚазмұнайгазҒЗЖИ» экология қызметі жетекші инженері Сабирова Ардақ кандидатурасы ұсынылды.

Қатысушылардың толық тізімі 2 қосымшада 1 бетте жалғанды (онлайн 1 адам).

Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың дауысы:

«қолдаймын» – 9 адам

«қарсымын» – жоқ

«қалыс қаламын» – жоқ

Ашық жиналыстар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізу регламенті бекіту үшін ұсынылды:

«қолдаймын» –   адам

«қарсымын» – жоқ

«қалыс қаламын» – жоқ

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер:

Баяндамашылардың сөз сөйлеуі:

Қоғамдық тыңдаулар тақырыбы бойынша презентацияның баяндамашысы – «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС филиалы «ҚазмұнайгазҒЗЖИ» экология басқармасының аға инженері Кусаинов Әлібек. Қоғамдық тыңдауларға шығарылып отырған тақырыптағы баяндама **№5 қосымшада** көрсетілген.

14. Мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың осы Қағидаларының 18-тармағына сәйкес жазбаша нысанда ұсынылған немесе қоғамдық тыңдауларды өткізу барысында айтылған барлық ескертулер мен ұсыныстарын, әрбір ескерту және ұсыныс бойынша бастамашының жауаптары мен түсініктемелерін қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге "қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ" деген белгімен енгізіледі

<https://ecportal.kz/> - дан хабарландыру скриншоттары және жергілікті атқарушы органның ресми интернет –ресурстарға жұртшылық өкілдерінен сұрақтардың, ұсыныстардың және ескертулердің жоқтығы туралы **№7 қосымшада** көрсетілген (3 бет).

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

№ пп	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескертпе (алынған ескерту немесе ұсыныс)
Қоғамдық тыңдауларды өткізу кезінде ескертулер мен ұсыныстар түскен жоқ			

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың қаралатын құжаттардың және олардың түсінуінің толықтығы мен қолжетімділігі мәселелері бойынша тыңдалған есептердің сапасы туралы пікірі, оларды жақсарту бойынша ұсыныстар:

Ескертулер, шағымдар және ұсыныстар түскен жоқ

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдігінің атауы, ұйымдар, пікірлер мен ұсыныстар)

16. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

„Нәсібай ауылы әкімінің атынан“ Ш.С. Әбдіқали Әбдіқалиев С.И

Әбдіқалиев

ҚОЛЫ

күні: 21.08.2025 ж.

18. Қоғамдық тыңдаулар хатшысы:

„Қаз 7 ЗММ мұқабасы“ ЖШС филиалының қазіргі уақыттағы директоры Садырова А.Ф.

Садырова

ҚОЛЫ

күні: 21.08.2025 ж.

Қосымшалар тізімі:

1. Көзделіп отырған қызметтің бастамашысы жіберген сұрату хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы парағы.
2. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы.
3. «Маңғыстау газеті» мемлекеттік тілде, «Огни Мангистау» газеті орыс тілінде хабарландырулары.
4. Эфирлік анықтама.
5. Қоғамдық орындарда тыңдаулар туралы хабарландыру ілінгені туралы ақпарат.
6. Қоғамдық тыңдауға арналған доклад.
7. Жергілікті атқарушы органның экопорталынан және ресми интернет –ресурсына жұртшылық өкілдерінен сұрақтардың, ұсыныстардың және ескертулердің жоқтығы туралы хабарландырулардың скриншоттары.

Қоғамдық тыңдау регламенті

Тұтынушының өкілі / Модератор: Бүгін біз «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ «Жетібай кен орнының игеру жабасына» және қоршаған ортаға ықтимал әсерлер туралы есеп бойынша қоғамдық тыңдауларды ұсынамын.

Жобаның тапсырыс берушісі «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ.

Жобаны әзірлеуші «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС филиалы «ҚазмұнайгазҒЗЖИ» болып табылады.

Қоғамдық тыңдаулар ҚР Экологиялық кодексінің 96-бабының талаптарына сәйкес өткізіледі

Талқылау басталғанға дейін қоғамдық тыңдауларды ашу үшін бізге қоғамдық тыңдаулардың Хатшысы мен Төрағасын сайлау қажет (*дауыс береміз және кандидатураларды сайлаймыз*).

Төрағасын Жетібай ауылы әкімінің аппараты бас маманы Джаликов Самат.

Хатшысы ҚазмұнайгазҒЗЖИ экология басқармасы жетекші инженері Сабирова Ардақты сайламыз.

Қарсылығыңыз жоқ па?

Бірауыздан қабылданды.

Қоғамдық тыңдаулардың төрағасына сөз беремін.

Төраға Қоғамдық тыңдауларды өткізу регламентін бекіту қажет дейді.

Қоғамдық тыңдаудың регламенті:

1. Баяндамашылардың сөз сөйлеуі:

Жобаның баяндамашысы ҚазмұнайгазҒЗЖИ – экология басқармасының аға инженері Құсайнов Алибек - 10 мин.

2. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың баяндамаларын, ескертулері мен ұсыныстарын талқылау (сұрақтар мен жауаптар) - 10 минут.

3. Қоғамдық тыңдауларды қорытындылау, шешім қабылдау және қоғамдық тыңдауларды жабу - 5 минут.

Баяндамашылардан және сұрақ қоятындардан Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына енгізу үшін ұйымның аты-жөнін, лауазымын және атауын атауды сұраймын.

Ескертулер мен ұсыныстар болмаған жағдайда осы регламентті бекітуді ұсынамын. Кім қолдайды? Кім қарсы? Бірауыздан қабылданды (*көпшілік дауыспен*).

Тыңдаулар төрағасы баяндамашыларға сөз береді.

Тапсырыс берушінің және жобалаушылардың өкілдері өздерінің баяндамаларын және тұсаукесерлерін қазақ тілінде жасайды. Экрандарда Презентация көрсетіледі.

Баяндамашыларға сұрақтар қойылады, ескертулер мен ұсыныстар келіп түседі. Баяндамашылар қойылған сұрақтарға жауап береді. Пікір алмасу жүріп жатыр. Сөз сөйлегісі келетіндер үшін сөз беріледі.

Соңында төраға: талқылауға белсенді қатысқаныңыз үшін алғыс айтамыз. Біз Тапсырыс беруші және жобаны әзірлеуші компаниялар өкілдерінің баяндамаларын тыңдадық. Сұрақтар қойылып, жауаптар алынды. Қандай ұсыныстар, толықтырулар немесе ескертулер бар?

Осы қоғамдық тыңдаулардың қорытындысы бойынша хаттама ресімделеді, онда барлық мәселелер, ескертулер, ұсыныстар мен толықтырулар ескеріледі. Қоғамдық тыңдаулардың хаттамасы, бейне-және аудиожазбасы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қол қойылған күннен бастап екі жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсында жарияланатын болады.

Біз жобаны мақұлдай аламыз және компанияға жоспарланған қызметті жүзеге асыруда сәттілік тілейміз деп санаймыз. **Қоғамдық тыңдаулар өткізілді деп есептеледі.** Барлық қатысушыларға және қолдау білдірушілерге, сондай-ақ сұрақтар, ескертулер мен ұсыныстар үшін алғысымды білдіремін. **Қоғамдық тыңдауларды жабық деп жариялаймын.**

МАҢҒЫСТАУ

1973 ЖЫЛДЫҢ 13 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ

№54 (10454) 15 ШИЛАЕ, СЕЙСЕНБІ, 2025 ЖЫЛ

ОБЛАСТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САРСЫ ГАЗЕТ

• ҚЫСҚА-НУСҚА

ОБЛЫСҚА 250 МЕДИЦИНА МАМАНЫ ЖЕТІСПЕЙДІ

МО денсаулық сақтау басқармасының басшысы Бейбітжан Дібасқаровтың айтуынша, облыста қазіргі таңда 250 дәрігер жетпейді. Ең көп қажет мамандар – терапевт, педиатр, хирург, акушер-гинеколог, анестезиолог және рентгенші.

ЖҮЙКЕГЕ ӨСЕР ЕТЕТІН ЗАТТАРДЫ ЖАРНАМАЛАҒАН 5 АДАМ СОТТАЛДЫ

Ақтау қаласық сотының үкімімен бес адам, оның ішінде екі әйел, ҚР ЕЭЗ-нің 299-1-бабының 2-бөлігі бойынша психотроптық заттарды заңсыз айналығаны үшін қинап деп танылды. Және тату келіске екі адамның инферсон психотроптық затқа тартылғандықтарын әрекеттері ҚР ЕЭЗ-нің 298-бабының 3-бөлігі бойынша қылмыстың сарқылды. Бесуеуі де арнайысы 3 жыл 6 айға өмір бостандығынан айырылды. Үкім нәтиже күшінде.

КЕНДІРІП ЗАУЫТЫНДА ТЕНІЗ СУЫН ТУШЫТУ БАСТАЛДЫ

Маңғыстау облысындағы қойыма құты түзілген 30 мың тонна мұз бозбала «Кендір» мұзқалағының теңіз суын тұндыру процесі басталды. Қоспалыққа құрғасы арқылы 30 мың тонна мұз ақталды. Суын тұндыру құрылыстары және инженерлік құрылыстары, сорғы станциясы, екі қосалды станциясы, ақпаны-инженерлік сеп, тарих, қабасы, орталық, ерт оқыру бөлігі, қызылға орнықты.

ТУРИСТЕРДІ ҚАБЫЛДАЙТЫН ОРЫН ЖЕТКІЛІКСІЗ

Талайдарың тандайын қактырған маңғыстаудың маңғаз даласының көктеммен бірге көгеріп тұрған аңғарым табиғаты бұл ерекше көз тартып, даланың сұлулығын аңсағандарды өзіне емірентпей қоймайды. Талағаның талайына түспей-ақ еліп өкететін шөл даланың өзіне тән кереметтері туристердің бағытын өзіне қарай еріксіз бүтінді. Кәсіпінді жағасына жайғасқан Ақтау қаласы да алыс-жақыннан келген демалушылардың алғашқы аялдау мекеніне айналғаны қашан өңіріміз тарихи-мәдени орындарға бай, табиғаты өзгеше, өзіндік түрлім өзгешті бар өлке. Бірақ соңғы жылдары «турист тарту керек» деген жақсы ниет көп айтылғанымен, іс жүзінде келген қонақты қабылдайтын орын талшы екені айқын сезіледі.

Әсіресе ақпаның Форт-Шевченко, Кендір, Ақтау маңындағы денсаулық аймақтарына орын табу қиынырақ келеді. Халықаралық денсаулық республикалық турнирлер де инфрақұрылымның жетіспеуіне байланысты Маңғыстау облысына келуде асықпайды. Және айтарлық төлсіздік ағылшындардың жазу оры мен денсаулық жер ағылшып, ер басынатын сай болуы керек емес пе? Бұл сөздер сүйсініп оту үшін жеткілікті туристердің тұрақтары мен оларға қарсаңдарына қызықты сөздер ұяйту үшін ақпаның кәсіпкерлерімен тығыз арада қол жеткізілетін айтқын.

– Жазғы мезгілде Ақтауға туристер саны айтарлықтай артады. Денсаулық инфрақұрылымы мен оның үлкені жақсы қамтамасыз етуге күшпен, алайт ұранымыз шырақтау кезімі – шөл мен табиғаты айтарлық ертерек брандир қамтамасыз тұрғызайды. Сондықтан орындары орындары ұяйту, сервисі құрылу бағытына және кәсіпкерлер мен инвесторға орындар тығыз арада атқарулы, – дейді қалалық кәсіпкерлер және мұра мұрақалығы бөлімінің басшысы Нұрбол Айтқар.

• БҮТІНТІ САНДА

КАСПИЙДЕ ЖАҢА АРАДЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АПАТТЫҢ БЕЛПІСІ МЕ?

Табиғат зерттеушілері ағасын ең үлкен тұрғын су қойылымына ақпаны арал көрінісі деген жақындығын жақсы емірентіп, бұл арал ағасын ағасын суымен, ағасын тұрақтылық, өтпеген қызықтық белгісі бітіретінін айтып ағып ағып.

АҚТАУДА АЙТЫС ОТТИ ДҮБІРЛЕГЕН...

Ақтаулық қалалық ақпаны, ретте өтпеген ағасына айналған ағасын ағасын ағасын өт жөрісіне жетті. 10 күнге өтпеген «Маңғыстау – тұрақ мәдениетінің тәрті» атты республикалық қонақалық ағасы еліміз тұрақ-тұрағын келген сөз сүйсінімін басып қосты.

«АУЫЛ АМАНАТЫНЫҢ» АЙМАҚТАҒЫ АХУАЛЫ ҚАНДАЙ?

Осыдан екі жыл бұрын басталу ағасын «АУЫЛ АМАНАТЫ» ЖОБАСЫ АУЫЛ ХАЛҚЫНЫҢ ӘЛ-АХУАЛЫН АРТТЫРУ. ЖАДАУ ТҮРМЫСЫН ЖАҚСАРТУ. ШАЛАЙ АУЫЛДАРЫДАҒЫ ШАҒЫН ШАРАШАШЫҚТАРЫН ШАШАУЫН ШЫҒАРМАЙ УСТАП, УҒЫМДЫ ІСТІ ҰЙЫМДАСТЫРУҒЫ ҮШІН ҮТКІМРІ УСЫНЫСТАРДЫ ДАЯРЛАУ. АГАРМАЛЫҚ САЛАНЫ АЛҒА БАС-ТАРУ АРҚЫЛЫ АЛЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІН НЫҒАЙТУ СЫНДЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫ РЕТТЕУГЕ БАҒЫТТАЛДЫ.

ҚАРСЫ ЖАРЫҚТАН ҚОРҒАЙТЫН ЭКРАН – ЖҮРГІЗУШІГЕ ҚОРҒАН

ЖЕТІБАЙ МЕН АҚТАУ АРҚЫНДАҒЫ ТАС ЖОЛДА ЖҮРГІЗУШІЛЕРДІҢ КӨЗІН ҚАРСЫ КӨЛІКТЕРДІҢ ЖАРЫҒЫНАН ҚОРҒАУА АРНАЛҒАН ЭКРАНДАР ОРНАТЫЛЫП ЖАТЫР. «ҚАЗАВТОЖОЛ-ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫНЫҢ» МӘЛІМЕТІНШЕ, БҮЛ ҚОРҒАНЫС ҚҰРАЛДАРЫ ТҮНГІ ЗАҒАТТА КӨЛІК ЖҮРГІЗУДІ ҚАУІПСІЗ ӘРІ ЖАЙЫМ ЕТУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН.

Керек бөлігіне көліктердің шығын жүргізушінің көру қойылымы ұзындығы шектеулі, жолақ ағылшыны себеп болуы мүмкін. Орнатылып жатқан экрандар осы қатерді жоюға ағылшыны етеді. Жалпы ұзындығы 11,7 шақырым болатын 21 500 қорғаныс жарығы қойылымы деп жоспарланған. Қазіргі уақытта қорғаныс 6 шақырымға қызылған 11 000 жарық орнатылған. Жарықтарды 2025 жылдың шілдесіне дейін ағылшыны.

Маңғыстау ақпаны:

ВАЛЮТА БАҒАМЫ		АУА РАЙЫ	
(USD) АҚШ доллары	527.50	Ақтау	+23 +29
(EUR) Еуро	614.91	Жаңаөзен	+24 +37
(RUB) Ресей рублі	6.97	Форт-Шевченко	+28 +32

Қаржылық есеп және оның қоғамға пайдасы

Кез келген мемлекеттің қаржы дүйесінің табысты жұмыс істеуінің міндетті шарты, оны басқарудың негізгі функциясы мемлекеттің аудит және қаржылық бақылау болып табылады.

Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік даму деңгейі, қоғамдық өмірдің барлық салаларында жұмыс сапасын жақсарту оның ұйымдастырылуы мен жергілікті формаларына байланысты.

Мемлекеттік аудиттің мақсаты бюджет қаражатын, мемлекет пен қиын-мемлекеттік сектор субъектілерінің активтерін басқарудың және пайдаланудың тиімділігін арттыру болып табылады.

«Мемлекет басшысының 2012 жылғы 14 желтоқсандағы «Даяқстан-2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің аяна саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 18 желтоқсандағы №449 Жарлығына сәйкес Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудиттің енгізу шараларына мақсат белгіленіп отыр.

Осы Тұжырымдамалық мемлекеттік аудитті енгізу және мемлекеттік қаржылық бақылауды дамытудың жалпы 3 тәсілдері қарастырылған: қаржылық есептің аудиті, сәйкестік аудиті және тиімділік аудиті. Тұжырымдаманың басым бағыттары іске асыру барысында «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» заң қабылданды. Бұл ретте заң мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау ұғымдарын нақты ажыратты.

Аталған заң талабына сәйкес қаржылық есептің аудитіне тоқталым өтсек. Қаржылық есеп аудиті – бұл қаржылық есептің анықтығы, бухгалтерлік есепті жүргізу және қаржылық есептің жаңу тәртібін Қазақстан Республикасында бухгалтерлік есеп пен

қаржылық есептің заңнамасында белгіленген талаптарға сәйкестігі негізінен бағалау болып табылады. Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің 2016 жылғы 31 наурыздағы №5-НҚ нормативтік қаулысымен «Қаржылық есептің аудитін жүргізу бойынша сыртқы мемлекеттік аудиттің және қаржылық бақылаудың ресми стандарты» бекітіліп, онда сыртқы мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары жүзеге асыратын шараларды қарастырып және жетектеген қаржылық есептің аудит жүргізуге қатысты қағида-тәртіптері мен тәсілдері анықталған.

Осыған байланысты Маңғыстау облысы бойынша тексеру комиссиясымен жаңа сыйым бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептің аудитін ақсаталуына мемлекеттік аудит жүргізу. Соған қосымша тоқталса, өткен жылы Жаңаөзен қаласының жергілікті бюджетінің шаралары қаржылық есептің аудитіне мемлекеттік аудит жүргізіліп, нәтижесінде 13 862 522,3 мың теңгеге қаржылық есептің аудитін біржолатуы (оның ішінде өтеуге жататыны 4 237,0 мың теңге (аудит барысында – 4 237,0 мың теңге өтеліп), қалпына келтіруге жататыны 13 858 285,3 мың теңге (аудит барысында – 3 404 941,7 мың теңге қалпына келтіріліп), 208 360,1 мың теңгеге қаржылық бұзушылықтар (оның ішінде қалпына келтіруге жататыны 208 360,1 мың теңге), бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану 121 776,7 мың теңге, ресми бұзушылықтар болып табылатын қаржылық есептің аудитін біржолатуы

4 731 474,5 мың теңге және 33 бірлік ресмилік сипаттағы бұзушылықтар анықталды.

Бұл бұзушылықтардың орны алу себептері – жергілікті бюджеттің шоғырландырылған қаржылық есептің негізгі құралдар сомасы артық көрсетуіне, жарғылық қағидалар ұялғайту үшін берілген мүдделер бухгалтерлік есепке алынбауына, бухгалтерлік есептің негізгі құралдар уақытты шығарып алынбауына және нақты ақпарат негізгі құралдардың бухгалтерлік есептің негізгі көрсетуіне, орындалмаған жұмыстарға негізсіз төлем жүргізілуіне, мемлекеттің сатып алу бойынша өнім берушілерге қайтаруға жататын конкурстық және шарт бойынша қамтамасыз ету сомалары ұялғайтуы қайтарылмауына, жасқалған жобалау-сметалық құжаттамалар 5-10 жылдан асып іске асырылмауына, бухгалтерлік есептің аудитінде біржолатушылыққа жол берілуіне орын алған.

Жалпы бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептің аудитін жүргізілімі, Қазақстан Республикасының ӘҚБтҚ-нің 238-бабымен ақпараттық құқық бұзушылыққа жауапкершілігі қарастырылған.

Тексеру комиссиясымен 2024 жылғы барлығы 20 мемлекеттік аудит объектісінде 31 ауыздық тұлғаларға қатысты ақпараттық құқық бұзушылық фактілері анықталып, құжаттар уәклеттері органдарға жолданып, тиісті айыппұлдар салынып отыр.

Сонымен қатар жұрттың тұрағында қаржылық есептің анықталуы жөніндегі аудиттерді есептеп, қаржылық есептің заңнамалық белгіленген талаптарға сәйкес аяқталуына шақырамыз.

Б.КОРБАКОВ, тексеру комиссиясының мүшесі.

Жануарларға қамқорлық – тәрбие негізі

Балабақшамыздың кіші тобында «Үй жануарлары» тақырыбында ұйымдастырылған оқу іс-шарасы өтті.

Іс-шараның мақсаты – балалардың үй жануарлары туралы түсініктерін кеңейту. Олардың адамға тиігер пайдасын білу. Үй жануарларына байланысты жұмбақ, тақпақтар айтылып сұрақ-жауап арқылы балалардың тілін, ойлау қабілеттерін дамыту. Үй жануарларына қамқорлық жасауға тәрбиелеу.

Ұйымдастырылған іс-шараның барысында балаларға үй жануарларының суреттерін көрсетіп, әр түрлі үй жануарларының атауларымен таныстырдым. (түйе, қой, сиыр, ит, мысық т.б.). Балалар үй жануарларының қалай азықтанып отырғандығын, олардың берер пайдасын, олардан сүт, құрт, ірімшік, айран секілді табиғи өнімдерді алатынын білді. Сондай-ақ терілерін қиып өлдіруде де қолданылатынын білді. Балаларға сұрақ-жауап қою арқылы сөздік қорын байыту жұмысы жүргізілді. Түйе, сиыр, қой секілді үй жануарларының шөл, арпамен қоректеніп, су ішетіні туралы мағлұмат берілді. Үй жануарларының тәбиғатта қандай қорлық сұлулық беретінін, адамдарға ішіп-жесе тағам, мінсе көлік, кісе киі екенін, олардың бізге тиігер пайдасын түсіндірдім. Тәрбиеленушілеріміз бірге «Төлім тәп» атты диалогталдық.

ойын ойнап, сергіту сәтін жасап, балалардың ойлау қабілетімен қоса, дене қимылы-қозғалысын арттырды. Іс-шара соңында балалар үй жануарларының суретін бопп, шығармашылық қабілеттерін де арттырды.

Қорытындылай келе балалар үй жануарларын біліп танып, олардың қандай дауыс шығаратынын, немен қоректенетінін, олардың адамдарға тиігер пайдасын туралы білді. Балалар ұйымдастырылған іс-шараға белсене қатысып, қызығушылықтарын арттырды.

Д.АМАНЖАЕВА, №2 санитарлық бебейжайының тәрбиешісі.

Ақтау қаласы мен іргелес елді мекендер тұрғындарының НАЗАРЫНА! Кәсіпті тұтынушы! «МАЭҚ» ЖШС өнімдеріне өндірілетін ауыз су үшін тағам өнімдері қауіпсіздігінің менеджменті күйесі енгізілгендігін қауіпсіздігіне бергеніне...

Table with 2 columns: Information type and details. Title: «МАҢҒЫСТАУМҰНАЙГАЗ» АҚ Қоғамдық тыңдаулар өтетінін хабарлайды. Rows include meeting details, contact info, and hearing location.

ХАБАРЛАНДЫРУ «TENGE Oil & Gas» ЖШС үшін 2025 жылғы алғашқыдағы ластануы заттардың рұқсат етілген шығарындары нормативтерін қосып жүзеге асыру...

АКАДЕМИК Е.А.БӨКЕТОВ АТЫҢДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ экономика факультеті B044 «Менеджменті» мамандықтарына тобына енгізілген 6804102 – «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығына БІЛІМ ГРАНТЫНА ОҚУҒА ШАҚЫРАДЫ.

«МАҢҒЫСТАУ» газетіне II жартыжылдыққа жазылу басталды! ҚҰРМЕТТІ МАҢҒЫСТАУЛЫҚТАР! Өлкенің бас басылымы облыстық «Маңғыстау» қоғамдық саяси газетіне екіші жартыжылдыққа жазылу басталды.

подписка через Halyk Bank

подписка через Kaspi Bank

ПОГОДА СЕГОДНЯ:

ДЕНЬ +32 +40 °C

НОЧЬ +23 +24 °C

МОГНИ

Мангистау

Газета выходит во вторник и четверг

Издаётся с июля 1987 года

ВТОРНИК

15 июля 2025 года

№ 55 (13205)

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОБЛАСТИ

ЖИВИТЕЛЬНАЯ ВЛАГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ

На заводе «Кендирили» в Жанаозене начали долгожданный процесс опреснения морской воды, сообщает пресс-служба национальной компании «КазМунайГаз».

Олег БОРТНИК

котельная, а также инженерно-коммуникационная инфраструктура: линия электропередачи (80,1 км), магистральный водовод (две нитки общей протяженностью 201,4 км), газопровод (48,1 км), автодорога (40,1 км). Морская часть проекта предусматривала укладку полистиленовых труб в траншею на дне моря, что и было сделано. Весь цикл технологического оборудования запущен 9 июля, в ходе которого произведена проверка и промывка производственной линии по опреснению морской воды. Данный процесс занимает 72 часа.

При успешном прохождении испытаний завод переводит в рабочий режим. Необходимо отметить, что очистка и опреснение морской воды проходит сложный процесс. Сначала «живительная влага» через водозабор, расположенный в море на расстоянии 730 метров от завода, поступает в колодец глубиной 12 метров. С помощью насосов морская вода подается по трубопроводу на предприятие.

В цехе опреснения проводится ряд процедур для снижения мутности и удаления различных частиц. Затем она подается на автоматические самоочищающиеся фильтры. После этого вода проходит процесс ультрафильтрации, который позволяет гарантированно снизить содержание органических веществ до 70–75% и полностью удалить из воды все примеси, включая бактерии, одноклеточные водоросли и др.

Технология обратного осмоса позволяет на 99,5% опреснить воду от минеральных примесей. Процесс реминерализации необходим для доведения опресненной воды до высокого качества. После хлорирования она поступает в резервуары питьевой воды, откуда поступает по трубопроводам потребителям.

Опреснительный завод является важнейшим элементом инфраструктуры для устойчивого водоснабжения города Жанаозена. Он призван полностью удовлетворить потребности жителей города в чистой и безопасной питьевой воде, решая важную проблему дефицита пресной воды в регионе.

Во время рабочей поездки в Мангистаускую область председатель правления АО «НК «КазМунайГаз» (КМГ) Асхат Хасенов посетил опреснительный завод «Кендирили» проектной мощностью 50 тысяч кубометров воды в сутки. На предприятии используются новейшие разработки ведущих мировых производителей.

Строительные работы завершили 30 мая. Построены цеха по опреснению, обессоливанию и минерализации воды, насосная станция, две подстанции, ремонтно-механический цех, гараж, склады, лаборатория, пожарный пост.

В НОМЕРЕ:

ЭКОЛОГИЯ

Борьба с подвижными песками

3 стр.

ЗАБОТА О ЗДОРОВЬЕ

Руки, дарящие жизнь

5 стр.

ПОГРУЖЕНИЕ В СЕРДЦЕ МАНГИСТАУ

Недавний специальный выпуск программы **Modern Nomads** международного телеканала «Euronews» привлёк внимание широкой аудитории к одному из самых загадочных и притягательных регионов Казахстана — Мангистау. Пятиминутный видеоролик не только продемонстрировал завораживающие пейзажи, но и подчеркнул культурную, историческую и туристическую значимость региона. Что же увидели европейские зрители и почему Мангистау все чаще оказывается в фокусе мирового интереса?

Гульмира СУТУБАЕВА

развития туризма в Казахстане и включение ключевых маршрутов в глобальные туристические карты, регион все чаще принимает иностранных гостей.

Туристам особенно интересна возможность окунуться в «чистую» культуру — без толп, сувенирных лавок и массового сервиса. Это редкое место на планете, где можно остаться наедине с природой и историей, утверждают местные жители.

— Я очень люблю свой город у моря. Обожаю сидеть на берегу и смотреть вдаль, очень удивляет. Каспийское море всегда разное, как живое существо, со своим характером и настроением. То поднимает волны с гулом древнего дыхания, то замирает в безмолвной тишине, как застывшее стекло под закатным солнцем.

В его непредсказуемости — сила, в его спокойствии — мудрость. Оно живое, как сердце степи: бурное, когда гневается ветер, и очень ласковое, когда над ним парит чайка в безоблачном небе, — говорит жительница города Актау Румия Амирова.

Сюжет «Euronews» стал не только окном в регион для миллионов зрителей по всему миру, но и призывом к казахстанцам ценить, защищать и развивать свои природные и культурные ресурсы. Мангистау — это не только возможность для экономического роста через туризм, но и платформа для формирования нового, самобытного имиджа Казахстана.

МАНГИСТАУСКАЯ область — это не просто запад Казахстана. Это край, где бескрайние степи встречаются с кристально прозрачным морем, а скальные массивы напоминают декорации фантастических фильмов. «Euronews» показал зрителям горы Шеркала, урочище Бозкыра, подземные мечети, марсианские ландшафты, священные пещеры, скалы, напоминающие застывшие волны, и древние маршруты Великого шелкового пути, в которых царит тишина, прерываемая только порывами ветра.

Сегодня регион продолжает многовековую традицию торговли между Востоком и Западом. Будучи частью Транскаспийского транспортного коридора, он играет важную роль в современном Морском шелковом пути, а также предлагает одни из самых удалённых и нетронутых природных ландшафтов Центральной Азии.

Особое внимание в видео уделено Бозкыре — каньону, покрытому окаменелостями, образованном давно исчезнувшим океаном Тетис. Его острые известняковые пики стали символом захватывающей красоты. Рядом находится подземная мечеть Бекет-ата восемнадцатого века, вырезанная прямо в скале. Это одно из самых почитаемых мест паломничества в Казахстане, куда приезжают гости со всей Центральной Азии.

Актау, главный город региона, сочетает в себе индустриальное советское прошлое с современным прибрежным очарованием.

Репортаж «Euronews» подчеркивает, что Мангистау становится все более популярным направлением для экотуристов, путешественников и любителей геологической экзотики. Благодаря международным инициативам, таким как программа

ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОТДЕЛ

РЕКОНСТРУКЦИЯ БУДЕТ ПРОДОЛЖАТЬСЯ

Для обеспечения населения надежной системой подачи тепла в отопительный период из резерва Правительства РК выделено порядка 3,6 млрд. тенге на завершение реконструкции 9,2 км магистральных тепловых сетей в городе Актау Мангистауской области. Соответствующее постановление подписано Премьер-Министром Олжасом Бектеновым, сообщает пресс-служба Правительства РК.

Надежда ШУЛЬГА

РЕАЛИЗАЦИЯ данного проекта началась в 2024 году. Проложено 5,5 км тепловых сетей в двухтрубном исполнении. Старые стальные трубы демонтируются и заменяются современными трубами в полипропиленовой изоляции диаметром от 530 до 1020 мм. Также в ходе реконструкции полностью устранены 375 дефектов, выявленных в отопительный сезон 2024–2025 года.

Общая протяженность теплосети Актау составляет 562 км. Уровень изношенности — 79%. Реализация данного проекта позволит снизить изношенность тепловых сетей города до 75%, повы-

сить надежность и качество теплоснабжения для потребителей, увеличить пропускную способность подачи горячей воды и сократить эксплуатационные затраты.

В дальнейшем в рамках реализации национального проекта «Модернизация энергетического и коммунального секторов» до 2029 года планируется реконструкция и строительство 175 км сетей и источников теплоснабжения с определенным объемом финансирования на 2025–2029 годы. Проект направлен на снижение износа сетей и повышение качества коммунальных услуг через привлечение инвестиций.

В городе Жанаозене реализуется еще один важный проект по развитию общественного спорта. Генеральный секретарь Казахской Федерации футбола Давид Лория и аким города Жансеит Кайнарбаев подписали меморандум о взаимном сотрудничестве, сообщает центр общественных коммуникаций со ссылкой на пресс-службу акимата города.

Олег БОРТИК

ПРОЕКТ С ПРИЦЕЛОМ НА БУДУЩЕЕ

В рамках документа футбольное поле с искусственным покрытием стадиона имени Астана Тужока будет обновлено в рамках проекта «Алаш» Казахской Федерации футбола, направленного на развитие массового футбола.

Финансирование осуществляется за счет внешних инвестиций.

Новое покрытие для поля специально доставят из Европы, а строительные-монтажные работы будут выполнены с участием профессиональных специалистов. Сдача спортивного объекта в эксплуатацию планируется до конца 2025 года.

Отметим, что в рамках этого же проекта «Алаш» в 2025 году будут обновлены спортивные площадки в 9 городах страны.

БРАТЬЯ ПО КРОВИ И ПО ДОЛГУ

В воинской части 6548 Национальной гвардии Республики Казахстан состоялась торжественная церемония принятия новобранцев. Особое внимание среди молодых гвардейцев привлекли братья-близнецы Турмаганбет и Оразмаганбет — жители Жанаозена, которые первыми встали в строй.

Жульды ЖЕНИСБАЕВА

начимся в боевую подготовку. Командиры поддерживают и помогают освоиться в новой обстановке. — рассказали новобранцы.

Молодые солдаты выразили уверенность, что служба в Национальной гвардии станет для них первым шагом на пути профессиональной военной карьеры. В будущем они планируют связать свою жизнь с обеспечением правопорядка и служением государству.

Примечная кампания осеннего периода в Мангистауской области прошла организованно и в плановом порядке, сообщает в региональном командовании «Батыс».

— Все большие молодые казахстанцы делают осознанный выбор в пользу службы в рядах Вооруженных сил и Национальной гвардии, укрепляя обороноспособность страны и поддерживая преемственность славных военных традиций. — проинформировал оперативно-территориальный орган военной управления.

TOO "МАҢҒЫСТАУ-МЕДИА" ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ. 8 7292 20 48 42 | в рабочее время. 8 778 145 90 93 | круглосуточно. MAŒGYSTAŪ MEDIA

TOO «TENGE OIL & GAS» ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ СЛУШАНИЙ. В форме открытого собрания по «Корректировке «Проекта нормативов допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу для TOO «TENGE OIL & GAS» на 2025 год с получением разрешения на воздействие, который предельно 15.08.2025 г. в 15:00 часов по адресу: Мангистауская область, с. Жанаозен, с. Тенге, в Дом культуры Атамекен.

УТЕРЯННУЮ ПЕЧАТЬ общественного объединения «Украинское этнокультурное объединение им. Т.Г. Шевченко» Мангистауской области считать недействительной. Спортивно-оздоровительный комплекс «ФИТНЕС-ЦЕНТР XL»

ОБРАЩЕНИЕ К НАСЕЛЕНИЮ А. АКТАУ И ПРИЛЕГАЮЩИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

Уважаемый потребитель! Доводим до вашего сведения, что в TOO «МАЗК» внедрена Система менеджмента безопасности пищевой продукции для пищевой продукции для питьевой воды, производимой на нашем предприятии.

Для соблюдения требований СТ РК ISO 22000-2019 «Система менеджмента безопасности пищевой продукции. Требования к организациям, участвующим в цепи создания пищевой продукции», в соответствии с пунктом 7.4.2 пп 1) предусматривается необходимость информирования внешних поставщиков и подрядчиков о продукции, возможном ее использовании, распределении, подготовке, требованиях к хранению и сроке годности.

Применение питьевой воды, производимой на TOO «МАЗК», включает в себя:

- употребление населением в питьевых целях;
— приготовление пищи и напитков;
— консервирование овощей и фруктов;
— восстановление концентрированных продуктов;
— восстановление лекарственных препаратов, приемлемых перорально;
— использование для бытовых нужд;
— использование в гигиенических и косметических целях;
— употребление животными и птицей;
— полив комнатных растений;
— использование для заполнения аквариумов.

При употреблении в питьевых целях без дополнительной обработки рекомендуется дать воде отстояться в течение 6-24 часов для удаления растворенного в воде хлора, используемого для предотвращения микробиологического загрязнения.

В случае употребления или применения питьевой воды в напитках составление следует соблюдать меры безопасности для предотвращения химических ожогов.

Употребление питьевой воды в салатах и/или замороженном виде должно быть умеренным во избежание заболеваний ностотии (ОРЗ, ангина и т.д.).

При использовании и/или хранения питьевой воды надлежит использовать только чистую тару (сосуд) для личных продуктов. Срок хранения — не определен.

Распределение питьевой воды осуществляется согласно заключенным с потребителями договорам.

Б.С. Также доводим до вашего сведения, что информация о качестве питьевой воды, поступающей в распределительную сеть, размещена на официальном сайте TOO «МАЗК». Данные информации обновляются ежеквартально. TOO «МАЗК»

АО «МАНГЫСТАУМУНАЙГАЗ» ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ СЛУШАНИЙ

Table with 2 columns: Name of the project, Date, time and place of public hearings, Name and contact information of the applicant, Name and contact information of the documents, Address of the internet resource of the local executive body, Address of the internet resource of the applicant, Name of the local executive body and contact information of the applicant, Address of the electronic mail of the local executive body.

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

Мангистауский областной филиал АО «РТРК «Казахстан» подтверждает, что 15 июля 2025 года оказана услуга для ИП Ильмурзина Ф.М по размещению в эфире телеканала «MAŃGYSTAÝ» объявления в рубрике «Беғушса строка» на казахском и на русском языке (с выходами 20-25 раз в день). Согласно договору №024 от 11.03.2025 г

Текст каз: «MAŃGYSTAУМУНАЙҒАЗ» АҚ 2025 ЖЫЛЫ 21 ТАМЫЗДА САҒАТ 15:00-ДЕ ЖЕТІБАЙ КЕНТІНДЕГІ «ЖЕТІБАЙМУНАЙҒАЗ» ӨБ ОРТАЛЫҚ ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҒИМАРАТЫНЫҢ МӘЖЛІС ЗАЛЫНДА, «ЖЕТІБАЙ КЕН ОРНЫНЫҢ ИГЕРУ ЖОБАСЫ» ЖӘНЕ ОҒАН ЫҚТИМАЛ ӘСЕРЛЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП БОЙЫНША АШЫҚ ЖИНАЛЫС ТҮРІНДЕ ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ ӨТКІЗІЛЕТІНІН ХАБАРЛАЙДЫ. ТАНЫСУҒА АРНАЛҒАН ҚҰЖАТТАМАНЫ [HTTPS://HEARINGS.NDBECOLOGY.GOV.KZ/PUBLIC/PUBHEARINGS](https://hearings.ndbecology.gov.kz/public/pubhearings) ПОРТАЛЫ ЖӘНЕ «MAŃGYSTAУ ОБЛЫСЫНЫҢ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР ЖӘНЕ ТАБИҒАТ ПАЙДАЛАНУДЫ РЕТТЕУ БАСҚАРМАСЫ» ММ РЕСМИ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЫНАН ТАНЫСУҒА БОЛАДЫ. ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУЛАР БАСТАМАШЫСЫ «MAŃGYSTAУМУНАЙҒАЗ» АҚ ЖҰМЫС ТЕЛ.: 8 (7292) 21 13 67. ОНҒАРБАЕВ А., E-MAIL: A.ONGARBAEV@MMG.KZ ЖОБА ӘЗІРЛЕУШІСІ: «КМГ ИНЖИНИРИНГ» ЖШС ФИЛИАЛЫ «ҚАЗҒЗЖИМУНАЙҒАЗ», ТЕЛ.: 8 (7292) 47 02 44, ХАМАНОВА Э., E-MAIL: E.KHAMANOVA@KMGE.KZ («ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің экологиялық реттеу және бақылау комитеті» РММ. ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің 15.12.2021 жылғы №02354Р лицензиясы)

Текст рус: АО «MANГИСТАУМУНАЙҒАЗ» СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОГО СЛУШАНИЯ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО СОБРАНИЯ ПО «ПРОЕКТУ РАЗРАБОТКИ МЕСТОРОЖДЕНИЯ ЖЕТЫБАЙ» И ОТЧЕТЕ О ВОЗМОЖНЫХ ВОЗДЕЙСТВИЯХ К НЕМУ, КОТОРЫЕ СОСТОЯТСЯ 21 АВГУСТА 2025 ГОДА В 15:00 Ч. В АКТОВОМ ЗАЛЕ ЗДАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ ПУ «ЖЕТЫБАЙМУНАЙҒАЗ» ПОСЕЛКЕ ЖЕТЫБАЙ. ДОКУМЕНТАЦИЯ ДЛЯ ОЗНАКОМЛЕНИЯ РАЗМЕЩЕНА НА ПОРТАЛЕ [HTTPS://HEARINGS.NDBECOLOGY.GOV.KZ/PUBLIC/PUBHEARINGS](https://hearings.ndbecology.gov.kz/public/pubhearings) И НА ОФИЦИАЛЬНОМ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЕ ГУ «УПРАВЛЕНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ И РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ». ИНИЦИАТОР СЛУШАНИЙ: АО «MANГИСТАУМУНАЙҒАЗ», РАБОЧИЙ ТЕЛ.: 8 (7292) 21 13 67. ОНҒАРБАЕВ А., E-MAIL: A.ONGARBAEV@MMG.KZ РАЗРАБОТЧИК ПРОЕКТА: ФИЛИАЛ ТОО «КМГ ИНЖИНИРИНГ» «КАЗНИПИМУНАЙҒАЗ», РАБОЧИЙ ТЕЛ.: 8 (7292) 47 02 44 ХАМАНОВА Э., E-MAIL: E.KHAMANOVA@KMGE.KZ (Лицензия №02354Р, от 15.12.2021 г., РГУ «Комитет экологического регулирования и контроля Министерства экологии геологии и природных ресурсов РК». Министерство экологии, геологии и природных ресурсов РК)

И.о. директора

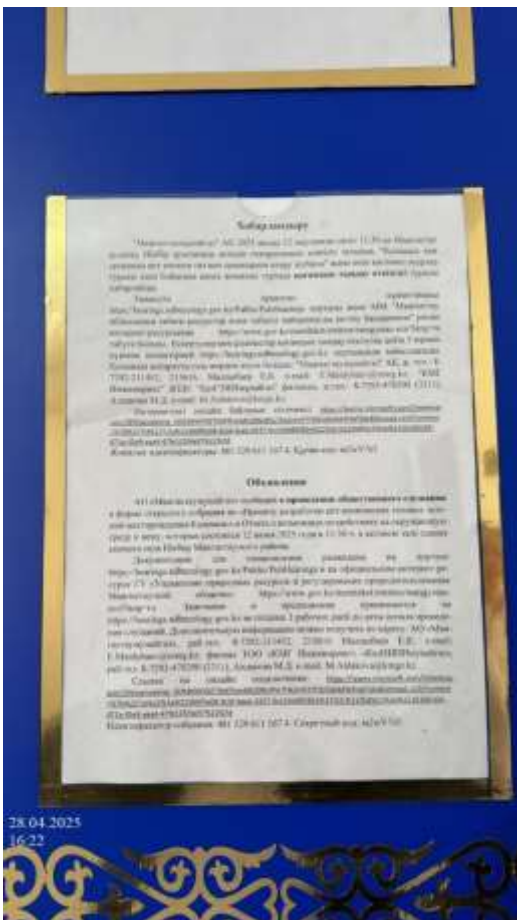
Ответственный за эфир:

Рекламный менеджер:

С. Кудайберген

С. Бисекенова

Г. Габиткызы

«КМГ ИНЖИНИРИНГ» «ҚАЗМҰНАЙГАЗҒЗЖИ» ЖШС филиалы

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ

КМГ
ИНЖИНИРИНГ

«ЖЕТІБАЙ КЕН ОРНЫНЫҢ ИГЕРУ ЖОБАСЫНА» ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ЫҚТИМАЛ ӘСЕРЛЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

21.08.2025ж.
Жетібай ауылы

Жоспарланған іс-әрекеттің орналасқан жерінің сипаттамасы

Аумақта ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, тарих және мәдениет ескерткіштері жоқ.

Жетібай кен орнының аумағы Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі Мемлекеттік қорық аймағының шекарасына кірмейді.

Жетібай кен орны 1961 жылы шілдеде ашылып, 1969 жылдан өнеркәсіптік игеруде.

Жетібай мұнай-газ кен орны өкімшілік жағынан Қазақстан Республикасы Маңғыстау облысының Маңғыстау және Қарақия аудандарының аумағында орналасқан.

Кен орнына ең жақын елді мекендер: Жетібай ауылы (1 км), облыс орталығы Құрық (60 км), Жаңаөзен (70 км), Ақтау (80 км) қалалары.

Жетібай кен орны Каспий теңізінен едәуір қашықтықта, 50 км-ден астам жерде орналасқан және Каспий теңізінің су қорғау аймағына кірмейді. Орналасу аймағы тұщы судың толық дерлік болмауымен сипатталады. Жетібай кен орны аумағында тұрақты су қоймалары немесе су ағындары жоқ.

ЖЕТІБАЙ КЕН ОРНЫНЫҢ ИГЕРУ ЖОБАСЫНЫҢ МАҚСАТЫ – 01.01.2025 жылғы зерттелу жағдайы бойынша Жетібай кен орнында көмірсутектерді игеру мен өндірудің ұтымды жүйесін таңдау және негіздеу

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ ЖҮРГІЗУДІҢ НЕГІЗГІ МАҚСАТЫ – қоршаған орта компоненттеріне әсер етудің барлық факторларын бағалау, негізгі жобалық шешімдерді іске асыру кезінде қоршаған орта сапасының өзгеруін талдау, қоршаған орта компоненттеріне және халық денсаулығына әсер етудің әртүрлі түрлерін азайту және барынша азайту жөніндегі іс-шараларды өзірлеу.

Қоршаған ортаға ықтимал әсерлер туралы есеп Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 72-бабына сәйкес орындалды.

№ 1 нұсқа негізгі – игеру процесін реттемей, кен орнын бар ұңғыма қорымен толық таусылғанға дейін одан әрі игеруді қамтамасыз ету.

№ 2 нұсқа – Жетібай кен орнын игеруді Талдаудың (2023 г.) негізгі шешімдерін іске асыруды жалғастыру. Негізгі өндіріс орындарында жаңа ұңғымаларды бұрғылауды және игеру жүйесін жетілдіру бойынша шараларды жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. 2025-2027 жылдар аралығында кен орнында барлығы 180 ұңғыманы бұрғылау (147 өндіру және 33 айдау) қарастырылған.

Нұсқа №3 (ұсынылады) – жаңа ұңғымаларды бұрғылауды, ұңғыманың өнімділігін арттыруға бағытталған ұңғымалық интервенцияларды жүргізуді, гидравликалық жаруды жүргізуді, ұңғымалардың түбі аймағын және ұңғыма жабдығын өңдеуді және сұйықтықты алуды арттыру үшін техникалық шешімдер мен жабдықты пайдалануды қамтиды. 2025-2030 жылдар аралығында кен орнында барлығы 260 ұңғыма (229 тік пайдалану және 31 айдау ұңғымасы) бұрғылау жоспарлануда.

№ 4 нұсқа – 3-нұсқа негізінде қосымша 19 ұңғыманы көлденең аяқтаумен бұрғылау қарастырылған (НҚ). 2025-2030 жылдар аралығында кен орнында барлығы 279 ұңғыманы бұрғылау (248 тік өндіру, 19 көлденең және 31 айдау) жоспарланған.

*Техникалық-экономикалық талдау нәтижелері бойынша **үшінші нұсқа** ең жақсы техникалық-экономикалық көрсеткіштермен сипатталады және өнгізуге ұсынылады.*

3

Атмосфералық ауаға ықтимал әсерді бағалау

1-ұңғыманың құрылысы кезінде атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларының максималды көлемі **27,18627 тоннаны** құрайды деп күтілуде.

Әсерді бағалауды жүргізу процесінде кен орнын игерудің барлық нұсқалары мен жылдары бойынша шығарындыларды есептеу орындалды. Ұңғымаларды салу және жаңадан іске қосылатын жабдықтарды пайдалану кезінде атмосфералық ауаның қауіптілігі 1-4 сыныпты заттармен ластануы күтілуде, **атмосфераның ластануына: азот диоксиді, көміртек оксиді және C12-C19 алкандары ең көп үлес қосады.**

№ п/п	Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	№2 нұсқа	№3 нұсқа (ұсынылатын)	№4 нұсқа
1	2	3	4	5	6
1	Ұңғымаларды бұрғылау	ед.	180	260	279
2	Ластаушы заттардың жалпы шығарындысы	т/год	4 893,5289	7 068,4306	7 584,9697

Ұсынылған 3-нұсқа бойынша жаңадан іске қосылған жабдықты пайдалану кезінде ластаушы заттардың көлемі (ұңғыма сағасының жылытқышы УН-0,2, жылытқыштың үрлеу свечасы, ұңғыма төсемі (ЗРА және ФС), 8 м3 дренаждық резервуар, 80 м3 буферлік цистерна, НБ-125 сорғы алаңы) жабдықтың 1 бірлігіне шаққанда 13,8188 тонна немесе 3,542 г/с құрайды. Ластаушы заттардың максималды шығарындысы 2027 жылы күтілуде және жылына 56,8711 тоннаны (11,9734 г/с) құрайды.

2-ші нұсқа бойынша жаңадан енгізілген жабдықты пайдалану кезінде ластаушы заттардың максималды шығарындысы 2026 жылы күтілуде және жылына 41,1494 тоннаны (8,208 г/с) құрайды.

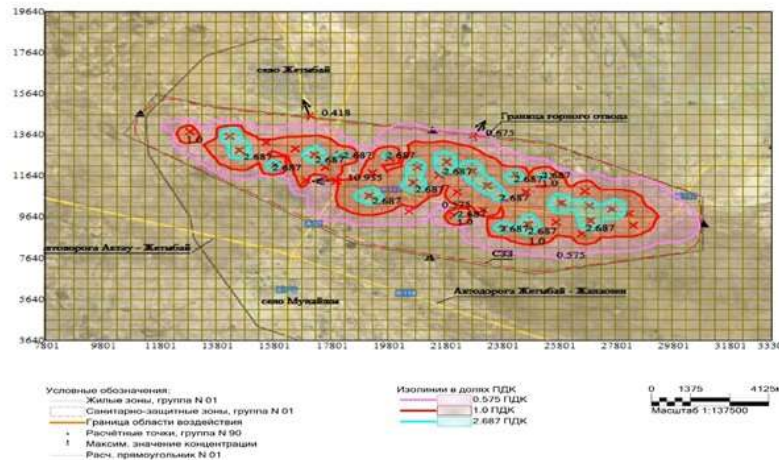
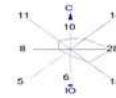
4-ші нұсқа бойынша жаңадан енгізілген жабдықты пайдалану кезінде ластаушы заттардың максималды шығарындысы 2027 жылы күтілуде және жылына 60,6555 тоннаны (12,0935 г/с) құрайды.

Жоба экономикалық және экологиялық көрсеткіштер жиынтығы арасындағы тепе-теңдікті сақтайтын ең ұтымды ретінде іске асыру үшін **№3 нұсқаны ұсынады.** Ұсынылған №3 нұсқа бойынша Жетібай кен орнының (1000 м) санитарлық-қорғау аймағының шекарасында ШРК асып кетпеген жердегі шоғырланулардың есебі жүргізілді.

Кен орнында өндірістік экологиялық бақылау (ӨЭБ) бағдарламасына сәйкес санитариялық-қорғаныш аймағының шекарасындағы атмосферадағы және шығарындыпар көздеріндегі ластаушы заттардың құрамына тоқсан сайын бақылау жүргізіледі.

4

Город : 027 Жетібай
 Объект : 0041 ПРМ Жетібай 2025 год Вар.№ 2
 ПК ЭРА v4.0 Модель: МРК-2014
 6007 0301+0330

Жетібай кен орынының санитарлы-қорғау аймағы орнатылған және ол 1000 м құрайды. Өткізілген талдаулардың негізіндегі қорытындысы – жасалатын жұмыстардың атмосфераға негізгі әсері белгіленген санитарлы қорғаныш аймағында болады. Атмосфераның беткі қабатындағы ластаушы заттардың дисперсиясын модельдеу Программный комплекс ЭРА 3.0 нұсқасын пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Жұмыстарды жүргізу ауданында атмосфераның ластану деңгейіндегі есептеулер кезінде атмосфераның беткі қабатындағы ластаушы заттардың шоғырланған санитарлы-қорғау аймағы шегінде нәтиже 1 көрсеткішінен аспайтынын көрсетті.

Су ресурстарына ықтимал әсерді бағалау

Жетібай кен орны Каспий теңізінен 50 км-ден астам жерде орналасқан және Каспий теңізінің су қорғау аймағына кірмейді (2000 м - ҚР ЭК 270-бабы).

Орналасу аймағы тұщы судың толық дерлік болмауымен сипатталады. Жетібай кен орны аумағында тұрақты су қоймалары немесе су ағындары жоқ.

Жетібай кен орнын игеру кезінде ауызсу, тұрмыстық және өндірістік қажеттіліктерге су тұтыну күтілуде.

Технологиялық және тұрмыстық қажеттіліктерді қамтамасыз ету үшін кәсіпорын Еділ суын тұтынады («ҚазТрансОйл» АҚ-мен келісім), ауыз су қажеттіліктері үшін келісім-шарт бойынша жеткізілетін бетелкедегі ауыз суды пайдаланады.

Жүргізілген есептеулер нәтижесінде су тұтынудың ең көп көлемі №4 нұсқаны іске асыру кезінде күтілетіні анықталды. Төменде кестеде игеру нұсқалары бойынша жалпы су тұтыну көрсетілген.

Бір ұңғымаға су тұтыну көлемі, м³/цикл	№2 нұсқа	№3 нұсқа (ұсынылатын)	№4 нұсқа
	778,475	180 ұңғымалар 140 125,5	260 ұңғымалар 202 403,5

Жетібай кен орнында жоспарланған технологиялық шешімдерді жүзеге асыру кезінде су тұтыну мен су бұрудың жүргізілген есептерін талдау:

№ 2 нұсқа бойынша суды тұтынудың ең жоғары жылдық көлемі 2026 жылы күтілуде – 49 882,4 м³/жыл (64 ұңғыма бұрғылау кезінде – 49 822,4 м³/жыл және 24 бірлік көлемінде УН-0,2М3 ұңғыма сағасының жылытқыштарын орнату кезінде – 60 м³/жыл).

№3 нұсқа бойынша суды тұтынудың максималды жылдық көлемі 2025 жылы күтілуде – 45 216,55 м³/жыл (58 ұңғыманы бұрғылау кезінде – 45 151,55 м³/жыл және УН-0,2М3 ұңғыма сағасының жылытқыштарын орнату кезінде 26 бірлік – 65 м³/жыл).

№ 4 нұсқа бойынша суды тұтынудың максималды жылдық көлемі 2027 жылы күтілуде – 48 345,45 м³/жыл (62 ұңғыманы бұрғылау кезінде – 48 265,45 м³/жыл және УН-0,2М3 ұңғыма сағалық жылытқыштарын орнату кезінде 32 бірлік – 80 м³/жыл).

Ұңғымаларды пайдалану кезеңінде су тұтыну және су бұру көзделмейді.

Сарқынды суларды бұру үшін бөлек көріс жүйелері көзделген: өндірістік және шаруашылық-тұрмыстық. Барлық сарқынды сулар герметикалық ыдыстарға және арнайы жиналады. мамандандырылған ұйымдармен шарт бойынша тазарту құрылыстарына автокөлікпен шығарылады.

Жобада ағынды суларды рельефке жіберу қарастырылмаған.

«Өндірістік экологиялық бақылау» бағдарламасы аясында жер асты және сарқынды сулардың жай-күйіне мониторингтік бақылаулар жүргізіледі. Мониторинг нәтижелері бойынша жер асты суларының ластануы анықталған жоқ. Жобада кен орнын одан әрі игеру кезеңінде жер асты сулары мен сарқынды сулардың мониторингін жалғастыру және суды тұтыну мен су бұруға бақылауды күшейту ұсынылады.

Кен орнын игерудің барлық нұсқаларын іске асыру процесінде қауіпті және қауіпті емес қалдықтардың пайда болуы күтілуде. Қалдықтардың типтік құрамы өңдеудің барлық нұсқалары үшін бірдей.

Қалдықтардың коды/атауы	1 ұңғымадағы қалдықтардың түзілуінің көлемі	№2 нұсқа 180 ұңғымалар	№3 нұсқа (ұсынылатын) 260 ұңғымалар	№4 нұсқа 279 ұңғымалар
Қауіпті қалдықтар:				
01 05 06* Бұрғылау қалдықтары - бұрғылау шламы және пайдаланылған бұрғылау ерітіндісі (ПБЕ)	830,807	149 545,28	216 009,82	231 795,153
15 02 02* Қауіпті материалдармен ластанған сұртуге арналған маталар (май сіңген шүберек)	0,013	2,34	3,38	3,627
15 01 10* Қалдықтары бар немесе қауіпті заттармен ластанған қаптама (пайдаланылған тара)	0,698	767,14	1136,98	1220,067
13 02 06* Синтетикалық мотор, трансмиссиялық және майлау майлары	4,373	125,28	180,96	194,184
17 06 03* Полиэтилен пленкасы	0,44	79,2	114,4	122,76
Қауіпсіз қалдықтар:				
16 01 17 Қара металдар (металл сынықтары)	0,3	54	78	83,7
07 02 13 Пластмасса қалдықтары (пластикалық құбырлар, қорғаныш қаптақшалар)	2,121	381,78	551,48	591,759
12 01 13 Данекерлеу қалдықтары (данекерлеу электродтары)	0,001	0,18	0,26	0,279
20 03 01 Коммуналдық қалдықтар	0,199	35,82	51,74	55,521
Барлығы	838,950	150 550,020	217 461,140	233 352,531

3-ұсынылған нұсқа бойынша Жетібай кен орнын игеру кезінде (2025-2030 жж.) қалдықтардың пайда болуының шекті (өң жоғары) көлемі: 260 ұңғыманы бұрғылау кезінде – 217 461,14 т және жаңа жабдықты орнату кезінде 123 бірлік мөлшерінде УН-0,2м3 сағалық жылытқыштар 0,1845 т құрайды.

№3 нұсқа бойынша қалдықтардың пайда болуының ең жоғары жылдық көлемі 2025 жылы күтілуде – 48 510,601 тонна/жыл; 58 ұңғыма бұрғылау кезінде – 48 510,562 тонна/жыл және УН-0,2М3 ұңғыма сағасының жылытқыштарын орнату кезінде 26 бірлік көлемінде – 0,042 тонна/жыл.

Жобада гидроизоляцияланған алаңдарда орналасқан контейнерлердің әрбір түрі бойынша таңбаланған арнайы (6 айға дейін) қалдықтардың жиналуы көзделеді. Көдеге жарату/қайта өңдеу орындарына барлық қалдықтарды тасымалдауды шарт бойынша, қатаң бақылаумен және есепке алу журналында тіркеумен мамандандырылған ұйым жүзеге асырады.

Жетібай кен орнында қалдықтарды басқару жүйесі жұмыс істейді. Белгіленген табиғат қорғау іс-шараларын іске асыру, қалдықтарды тиісінше басқару, қалдықтарды герметикалық жинау, тасымалдау, жинақтау және көдеге жарату/қайта өңдеу, сондай-ақ авариялық жағдайлардың алдын алу, түзілетін қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмайды.

Жобада кен орнын одан өрі игеру кезінде қалдықтарды тиісінше жинау, жинақтау және оларды көдеге жарату/қайта өңдеу орындарына тасымалдау үшін бақылауды күшейту ұсынылады.

Қаламқас кен орнын игеру кезіндегі ықтимал әсерлерді бағалау

Кен орнын игерудің барлық нұсқалары бойынша жер қойнауына, ландшафтарға, топыраққа, өсімдіктер мен жануарлар дүниесіне, физикалық әсері мен әлеуметтік-экономикалық ортаға әсері айтарлықтай ерекшеленбейді.

Жер қойнауы. Жоспарланған жұмыстарды жүргізу кезінде экологиялық қауіп төндірмейді (жер астынан газдың, мұнайдың, қабат суының шығуы), оның себебі флюидтердің шоғырдан өнімді емес шөгінділерге ұңғыма оқпаны арқылы тігінен ағуы болып табылады. Кен орнында кен орнын игеруді толық және дұрыс бағалауға, табиғи ресурстарды ұтымды және кешенді пайдалануға бағытталған тұрақты геологиялық зерттеулер жүргізіледі.

Ландшафттар. Жобада рельефті түбегейлі өзгерту көзделмеген, жергілікті жердің жалпы түрі айтарлықтай өзгермейді. Жүргізілетін жұмыстар экзогендік процестерді қарқындатуға және рельефтің қайтымсыз бұзылуына алып келмейді.

Топырақ өсімдіктер. Жоспарланған жұмыстар қолданыстағы Қаламқас кен орнының келісімшарттық аумағында жүзеге асырылатын болады, жобаланатын объектілерге қосымша жер бөлу талап етілмейді. Кен орнын игеру кезінде мұнай өнімдерінің, қаттық сулардың, химиялық реагенттердің, қалдықтар мен ағындардың төгілуі (тесілуі) жағдайында топырақ-өсімдік жамылғысының және ластанудың механикалық бұзылуы елеулі әсерлерге жатқызылған. Жобада топырақ-өсімдік жамылғысына әсерді төмендету (көмірсутек шикізатын өндіру, сақтау және тасымалдау, химиялық реагенттерді тасымалдау, сақтау және құю, қалдықтарды жинақтау және тасымалдау процестерін тұмшалату; объектілер құрылысы учаскелерін рекультивациялау). «ММГ» АҚ Қаламқас кен орнындағы топырақ пен өсімдіктердің көпжылдық мониторингін жүргізеді. Жобада мониторингті қазіргі режимде жалғастыру ұсынылды.

Жануарлар әлемі Жұмыстардың биоценоздарға әсері негізінен жоспарланған іс-әрекет нәтижесінде жануарлардың мекендеу ортасының қысқаруынан көрінеді. Биоресурстарды сақтау мақсатында жобада фаунаға әсер етуді азайту шаралары қарастырылған: биологиялық алуан түрлілігі жоғары аумақтардың маңында техногендік әрекетке шектеу қою, техникалық алаңдарды қоршау, жабайы жануарларды азықтандыруға қатаң тыйым салу, кен орны аумағында аң аулауға тыйым салу, жылдамдықты шектеуі бар жабдықталған жолдармен ғана көліктердің жүруіне тыйым салу, азық-түлік қалдықтарының жиналуы. Экожүйелерге әсер етудің қолайсыз әсерлерін жедел анықтау мақсатында кен орнында фаунаға мониторинг жүргізіледі. Кен орнының фаунасына мониторингті қолданыстағы режимде жалғастыру ұсынылады.

Физикалық әсерлер. Жобаланған жұмыстар шудың, дірілдің, жасанды жарықтың, автокөлік қозғалысының және персоналдың дене белсенділігінің деңгейін арттыру салдарынан тірі организмдерге белгілі бір алаңдаушылық туғызады. Жобада физикалық әсерлерді төмендету бойынша іс-шаралар көзделген: шусыз және тиімді жұмысты қамтамасыз ететін жабдықтарды пайдалану, жұмыстарды жүргізу кезінде шудың және жарықтың әсер ету нормаларын сақтау, персоналды қорғаудың жеке құралдарын пайдалану.

Әлеуметтік-экономикалық орта. Жоспарланған қызмет тұрақты жұмыс істейтін және тұрақты кірісі бар жұмыс істеп тұрған кәсіпорында жүзеге асырылады. Жалпы, барлық қажетті шаралар мен техникалық шешімдер жүзеге асырылса, Қаламқас кен орнын игеру бойынша жоспарланған іс-шара әлеуметтік-экономикалық салаға кері әсерін тигізбейді. Жобаны жүзеге асыру барысында әлеуметтік-экономикалық салаға оң әсер ету факторлары теріс факторлардан айтарлықтай асып түседі деп айтуға болады.

Экологиялық тәуекел. Жүргізілген талдау нәтижесінде жобамен қабылданған шешімдерді сақтау жеке және ұжымдық тәуекелдің қолайлы деңгейін және өндірістің жеткілікті қауіпсіздігін қамтамасыз ететіні анықталды.

Қоршаған ортаға әсерді кешенді бағалау. Өзірлеу нұсқасын таңдау

Экологиялық тұрғыдан алғанда, №1 нұсқа базалық болып табылады, ол кен орнын бар ұңғыма қорымен толық игеруге дейін одан әрі игеруді көздейтін игеру процесін реттеусіз қамтамасыз етеді. Алайда, осы нұсқаны іске асыруда күтілетін экономикалық нәтиже басқа нұсқалармен салыстырғанда ең төмен.

Кен орнын игерудің ұсынылған нұсқаларын талдау кезінде кен орнын игеру нұсқаларының тиімділігінің барлық критерийлері қарастырылды - экономикалық, экологиялық және әлеуметтік.

Жетібай кен орнының игеру кезеңінде №3 ұсынылған нұсқаны іске асыру кезінде қоршаған ортаға әсерді орташа маңызы бар әсер ретінде қабылдауға болады.

Экологиялық тәуекел. Жүргізілген талдау нәтижесінде жобалық шешімдерді сақтау жеке және ұжымдық тәуекелдің қолайлы деңгейін және өндірістің жеткілікті қауіпсіздігін қамтамасыз ететіні анықталды. Жобалау жұмыстарын жүргізу кезінде экологиялық тәуекел төмен - қолайлы тәуекел/әсер ету ретінде бағаланады.

Қоршаған орта компоненттеріне әсерді кешенді (интегралды) бағалау

Атмосфералық ауа	Орташа маңыздылығы
Жер үсті сулары	Орташа маңыздылығы
Жер асты сулары	Орташа маңыздылығы
Жер қойнауы	Орташа маңыздылығы
Топырақ	Орташа маңыздылығы
Қалдықтар	Маңыздылығы төмен
Өсімдік жамылғысы	Орташа маңыздылығы
Жануарлар әлемі	Орташа маңыздылығы
Ландшафттар	Маңыздылығы төмен
Физикалық әсер	Маңыздылығы төмен

Барлық жобалық шешімдердің сақталуын ескере отырып, сондай-ақ табиғат қорғау іс-шараларын сақтай отырып, кен орнын штаттық режимде игеру табиғи ортаның жай-күйінің елеулі нашарлауына әкелмейді және қоршаған ортаға қайтымсыз теріс әсер етпейді.

**Назар аударғаныңыз
үшін рахмет!**